

Fru Ruth Hertz' Dagbog

Følgende er dels ført som korte notater i en årsdagbog, dels som en sammenhængende fremstilling bag i bogen. De to dele er her kombineret i fru Ruth Hertz' afskrift anno 1968.

29. September 1943.

Hentede Erik fra Synagogen kl. 7 morgen – fik at vide om razziaen – frygtelig dag – kørte ud til Gurre m. O.S. – forsøgte at flygte til Sverige fra Snekkersten – mislykkedes – kom i fængsel på Politigården.

Vi blev taget af politiet og ført i politibil til Helsingør. Der var vi fra 11 aften til 4 næste morgen. Derfra blev vi igen ført til København – vi var 16 ialt. Derinde på Politigården blev vi skilt ad, Erik kom i mandsfængslet og jeg i kvindefængslet.

Jeg delte Zelle med fru S.

30/9

Kom vi i grundlovsforhør.

1/10 – 43

Blev overført fra Politigården til Vestre Fængsel. Fik kommunisternes opholdsstue, sammen med 3 andre piger. Vi fik meget god behandling og dårlig mad.

2/10 – 43

Hr. Ingeniør D. besøgte mig og fortalte om razziaen om natten, bl.a. på Bellevue efter os. G. G. besøgte mig (han var vores forsvarer).

Vi gik gårdture, ligesom alle andre fanger, og fik ellers samme behandling.

Vi spillede bridge, jeg syede gobelin, og vi skrev breve til vores mænd.

3/10 – 43

Skrækkelig kedelig dag, vi måtte ingen besøg få – kun af fængselspræsten, Ruth Vermeren, som var hos os og overbeviste os om, at vore mænd var i live.

4/10 – 43

I forhør og til dom på Nytorv. Inde på Domhuset så vi igen vore mænd.

I en hel time udspilledes et skuespil i retten, hvor alle svar omtrent blev lagt i munden

på een – den beskikkede forsvarer, landsrsf. S. Brun, var enestående sammen med G. G. og vor dommer Athur Andersen, som var en pragtfuld mand.

Erik og jeg blev frikendt, og vi blev alle gennet ud ad en underjordisk gang og ud i Domshusets lille gård. Der stod O. L. og ventede på os med en gasgeneratordreven taxabil, som kørte os til hans forretning på Amagertorv, hvor vi ventede på at få skibslejlighed. I flere timer ventede vi, men det lykkedes ikke, så tog vi med toget til Klampenborg og boede hos O. og T. L.

Vi sov der om natten, meget nervøst, der var netop razzia om natten.

5/10 – 43

Langvarig dag, ventede hele dagen. Time for time – minut for minut på at komme af sted.

Kl. 5 startede vi til Gilleleje, fulgt af T. L. til Holte, hvor O. S. (som havde fulgt os på vores første tur) tog imod os i toget fra Holte til Gilleleje, i en særlig forklædning (han gav sig til kende ved at træde mig på foden). Han fulgte os til Gilleleje i et af jøder overfyldt tog i plask regn.

I Gilleleje kom vi takket være O. S. ned i en fiskerbåd meget hurtigt. Han selv tog med over (men tog tilbage igen samme nat med båden). Det var en stenfisker, vi var 184 personer, deraf mange bekendte. Det var i 11. time, vi var kommet over, da der den samme aften netop var razzia i Gilleleje, og mange af dem, der kom til Theresienstadt, blev fanget i kirken i Gilleleje den nat.

2 timer ca. varede overfarten til Höganäs, og da vi var på svensk territorialgrund, bad dr. W. Jacobsen en bøn på hebrarisk, det var meget gribende og smukt at høre på.

Vi ringede til tandlæge Bernhard Glück (min fætter) i Höganäs, som straks kom ned til havnen. Efter at have været på rådhuset, hvor vi opgav navn, alder osv., fik vi lov til at gå.

Vi boede hos L & B, hvor der i forvejen boede dr. Mogens Nathan, Ingrid og 2 børn.

6/10 – 43

Endelig på fredelig jordbund, reddet – skrev lister for politiet.

Vi boede der i 14 dage, og dagen efter vores ankomst oprettede vi et lille flygtningekontor i et af Røde Kors udlånt lokale, det var den 7/10 – 43

8/10 – 43

Vi var 6 mennesker på det lille kontor. Vi arbejdede dag og nat.

9/10 – 43

Vi var meget nervøse for hele familien, men efterhånden hørte vi fra dem alle.

10/10 – 43

Ombudsmanden fra Mosaisk Forsamling i Stockholm, David Köpnivsky, kom ned til Höganäs, organiserede flygtningene sammen med os.

Ca. 900 personer gik gennem vores kartotek.

Vi tilbragte mange uforglemmelige timer i Höganäs, hvor vi var med til at opleve, at mange familier blev genforenede.

15/10 – kørte sent om aftenen med Poul Melchior og Erik til Tyringe for at aflev. 2 børn, som var kommet illegalt til Sverige, og hvis forældre havde taget ophold i en forlægning i Tyringe. Kom hjem sent om natten.

17/10 – Besøgte de forskellige forlægninger på Kullen.

18/10 – Lukkede kontoret.

19/10 – Vi havde 6 års bryllupsdag. Max Goldschmidt gratulerede os med meget smukke blomster – stor opmuntring i alt det triste.

20/10 – rejste fra Höganäs til Malmø – 1. etape slut.

Når jeg skriver disse linier om Höganäs, vil jeg ikke undlade at tænke på ekviperingshandler Ohlsson, som var enestående imod os og mange andre flygtninge. Han hjalp os med kuponer, tøj, penge m. m.

Om kilden

Fru Ruth Hertz' dagbog

I sin dagbog beskriver Ruth Hertz, hvordan hun og hendes mand, Erik, forsøger at flygte til Sverige, men bliver fanget af politiet. De er i politiets varetægt i fem dage, før de bliver løsladt. Efterfølgende lykkes det dem at flygte til Sverige, hvor de opretter et lille flygtningekontor for at hjælpe andre danske flygtninge.

Kilden er fra Christian Tortzens "Gilleleje, oktober 1943", © 1970 Christian Tortzen. Kilden er gengivet med forfatterens tilladelse.